

Előszó

Hatodízben kapják meg a középiskolák és a középfokú oktatással foglalkozó irányító- és civil szervezetek annak a több mint húsz éve folyó kutatómunkának a legújabb eredményét, amely számos objektív mutató alapján hasonlítja össze a magyar középiskolákat.

E vizsgálatok több vonatkozásban teszik lehetővé az egyes középiskolák helyzetének megítélését, és módot adnak a változások irányainak felismerésére is.

Eddig az adatbázis és a közölt iskolasorrendek nem voltak alkalmasak arra, hogy megítéljük a középiskolai oktató-nevelő munka eredményességét, hatékonyságát, minőségét, hiszen az egyes középiskolák működési feltételei, a tanulók kezdeti felkészültsége és képességei nagymértékben eltérőek. A középiskolák segítségével ezúttal negyedízben gyűjtötték össze és vizsgálták meg a belépő tanulók több szociokulturális mutatóját, és ezek összevetése néhány eredményességi mutatóval egyre inkább lehetőséget ad az iskolákban folyó munka megítélésére. A kiadvány ismerteti néhány számítási módot, amely több fontos területen a középiskola által termelt hozzáadott érték megállapításához nyújt néhány támpontot.

Fel kell hívni az olvasó figyelmét arra, hogy a kiadványban közölt egyes iskolasorrendek a középiskolákban folyó munka megítélésének csak egy-egy dimenzióját jelentik. Természetesen kiemelkedő jelentősége van a legtehetségesebb diákokkal való eredményes foglalkozásnak, de ezen túlmenően még számos olyan nevelési-oktatási cél létezik, amelyik teljesítése ugyanilyen fontos minőségi mutatója lehet egy-egy iskola tevékenységének. Ráadásul minden lista más-más sajátosságokkal rendelkezve, más típusú következtetések levonására ad alkalmat, ugyanakkor számos esetleges vonást is tartalmaz.

Egyre kevésbé tájékoztat például a felsőoktatási felvételire való felkészítés eredményességéről a felvételi arányszámok alapján készült sorrend, hiszen ma már számos felsőoktatási intézményben a diákok zömét középiskolai eredményeik alapján, felvételi vizsga nélkül veszik fel, továbbá némelyik középiskola diákjai egy-egy speciális szakterületen gyakorlatilag mind továbbtanulhatnak, míg más iskolákból a diákok szinte kizárólag a legfrekvenciáltabb egyetemekre pályáznak, és persze az sem mellékes körülmény, hogy ma már a végzős diákoknak közel fele bekerülhet egyetemre, főiskolára. A felsőoktatási írásbeli felvételi vizsgákon szerzett pontszámok alapján összeállított iskolasorrend talán a felvételi arányszámoknál valamivel összemérhetőbb, realisabb, jobban tájékoztat az adott középiskola felsőoktatási felvételire való felkészítésének színvonaláról, bár meg kell jegyezni, hogy az utóbbi években több szakcsoport esetében éppen az iskola legjobban tanuló diákjainak nem kell részt venniük az írásbeli felvételi vizsgán.

Javasoljuk az olvasónak, hogy csak az egyes iskolasorrendek együttes vizsgálatából vonjon le tanulságokat. A „*Milyen a jó iskola?*” kérdésre válaszolni nagyon nehéz és összetett dolog. Bízom abban, hogy a magyar közoktatás terén a minőségfejlesztési rendszerek utóbbi években elkezdődött helyi, intézményi kiépítése hamarosan elvezet egy komplex intézményértékeléshez, az előző kérdés valóban korrekt megválaszolásához. Ezt jelentős mértékben segíti a minden 6., 8. és 10. osztályos tanulóra kiterjedő, olvasás-szövegértés és a matematika alkalmazás terén végzett országos kompetenciamérés során megállapított hozzáadott pedagógiai érték is. Így folyamatosan lehetővé válik, hogy minden iskola munkáját egyre több mutató alapján és az adott körülmények figyelembevételével értékelhessük. Várjuk az érdekeltek észrevételeit és a kutatás továbbfejlesztésére irányuló javaslatait!

Budapest, 2004. június

Sipos János
közoktatási helyettes államtitkár